

El delicte de ser lliurepensador. Parlem amb Milthon Robles, periodista perseguit

De la mà del PEN Català, la Comissió de Cooperació hem portat al cicle *Tertúlies en primera persona* la veu de Milthon Robles, periodista d'Hondures que va haver d'abandonar el país perseguit per les seves investigacions. Us presentem l'entrevista que vam tenir l'oportunitat de fer-li.

PEN CATALÀ

COMISSIÓ DE COOPERACIÓ

Ets periodista d'investigació, una professió que et va obligar a fugir del teu país. Quin va ser exactament el motiu?

Fa catorze anys que treballo en el periodisme d'investigació i vint-i-dos que convivisc amb la criminalitat. Passa que no és el mateix fer periodisme d'investigació a Europa que a l'Amèrica Llatina o a l'Àfrica. El meu darrer treball va ser una investigació que vaig començar el 2015, sobre un tipus d'extorsió que es coneix com a *impost de guerra*. Les Maras són grups de joves que extor-

sionen, malgrat que ells mateixos també són víctimes del sistema. Els veritables responsables són al Congrés Nacional de Diputats, als despatxos presidencials, a les oficines dels ministeris, a les entitats bancàries, a les esglésies evangèliques i a l'església catòlica. Allà és on va a parar una gran part dels diners recaptats. La població més afectada és de classe mitjana i baixa; són els petits negocis, petits supermercats de proximitat, els fruiters, els taxistes, el transport públic, etc. Aquesta gent en resulta molt afectada perquè cada setmana ha de pagar a dues o tres Maras. L'extorsió pot arribar al 60%-

70% del que guanyen. I si s'endarrereixen en el pagament, comencen a matar gent de la seva família, fins que acaben matant la víctima directament. Quan vaig començar la investigació escrivia les entrevistes per a alguns diaris digitals del país i al meu blog, en xarxes socials i també tenia un programa de ràdio de dilluns a divendres on difonia els àudios dels testimonis de les víctimes. La idea era tancar-ho tot amb un llibre sobre la situació i també arribar a fer-ne un documental. L'agost del 2016 va ser quan em van intentar assassinar; en menys de dues setmanes vaig patir sis o set atemptats. Sempre

he dit que un periodista d'investigació s'ha d'enfanger si vol saber la veritat. Fer periodisme d'investigació és arribar fins al fet en si mateix, comprovar-lo i assenyalar-lo, no especular ni tampoc desinformar. El 19 de setembre em van segrestar a San Pedro Sula, a la sortida d'un centre comercial. Eren com a mínim tres homes armats: amb l'ajuda dels vigilants em van fer entrar a un cotxe, em van posar una bossa negra al cap i em van pegar durant set o vuit hores. Com se sobreviu a un segrest? No hi ha el factor sort com a tal. Hi ha el desafiament: aprens a prendre decisions, saps que en qualsevol moment pots morir, i aleshores desafies els segrestadors. Va ser justament això el que vaig fer. Em van pegar, se'm van endur tot el meu equip de treball, els documents, les proves, i em van deixar prop de casa meva. Em van tirar del cotxe en marxa. Em va ajudar una companya que sabia la meva situació: Dina Meza (presidenta del PEN d'Hondures i de l'organització de drets humans ASOPODEHU). Vaig sol·licitar protecció al Comissionat Nacional de Drets Humans d'Hondures, a la fiscalia de drets humans i a més organitzacions, però no me la van voler concedir. La fiscalia tampoc: sols m'oferia acompanyament policial i m'hi vaig negar perquè la policia també està involucrada en la meva persecució. La Dina va ser sempre el meu gran suport, va aconseguir que sortís del país. Primer vaig estar-me un any i vuit mesos a Madrid i ara en fa més d'un que soc a Barcelona. Gràcies al programa d'escriptor acollit del PEN Català, l'Ajuntament de Barcelona i l'ICORN podem viure i fer incidència: ràdio una altra vegada, escriure i fer xerrades, entre més activitats diàries relacionades amb el periodisme i els drets humans.

Com es gestiona veure tantes injustícies i vulneracions de drets i no poder fer-les públiques o bé que fer-ho pugui comportar l'amenaça de mort?

El que feia era introduir-me en les Maras. Així vaig conèixer testimonis reals, testimonis greus, gent que em va aconseguir fotocòpies de xecs, fotografies, també dipòsits bancaris a nom de diputats, alcaldes, pastors evangèlics i ministres, i vaig començar a denunciar totes aquestes irregularitats. Potser l'error va ser donar la cara i començar a denunciar abans de tenir-ho tot enllestit. Però bé, aquí és on entra la part de la consciència, el dolor que et transmeten les persones que pateixen. Has de fer alguna cosa en aquell moment, immediatament, sense pensar en el que et pugui passar. Tires endavant. És molt dur. Els periodistes d'investigació fem el que uns altres no fan, però sí que és desconcertant perquè veus un sistema judicial podrit controlat pel govern, en què hi ha un nepotisme total: que un parent del president del govern sigui el

president del Tribunal Superior de Justícia, que el fiscal general de l'estat també sigui parent seu, que el president del Banc Central també; germans, amics, un cercle viciós que no s'acaba mai, on hi ha activistes polítics, i a tot això, hi hem d'afegir el patrocini de les transnacionals interessades a continuar destruint el país en benefici propi.

Quan et va passar tot això, quin suport vas rebre?

A Hondures hi ha un Col·legi de Periodistes que és un *lobby* corrupte d'empresaris de mitjans de comunicació i que no serveix de res. També hi ha l'Associació de la Premsa d'Hondures, que està morta. Nosaltres vam crear l'Associació Hondurena de Comuni-

“COM SE SOBREVIU A UN SEGREST? APRENS A PRENDRE DECISIONS, SAPS QUE EN QUALESEVOL MOMENT POTS MORIR, I ALESHORES DESAFIES ELS SEGRESTADORS”

“LES PERSONES QUE ENS DEDIQUEM AL PERIODISME D'INVESTIGACIÓ I A LA DEFENSA DELS DRETS HUMANS FEM EL QUE PODEM”

cadors Socials Independents, on vam aconseguir aglutinar 137 companyes i companys. Ho vam fer, sobretot, per donar visibilitat al periodisme rural i a les ràdios i diaris comunitaris. Però, fins ara, tot el que passa dins el sistema judicial i al govern d'Hondures i que porti el meu nom, no ho deixaran publicar.

Amb les proves que vas arribar a reunir es pot engegar un procés?

Es van aconseguir algunes coses, però no gaires perquè al final, como et dic, el sistema està podrit. Les persones que ens dediquem al periodisme d'investigació i a la defensa dels drets humans fem el que podem. Sabem que no serà fàcil canviar les coses, perquè també és un tema d'educació.

Els homicidis de nombrosos activistes i ecologistes que protesten pels projectes de preses hidroelèctriques proliferen a l'Amèrica Central. En mans de qui són aquests macroprojectes? Hi haurà alternatives a la sobreexplotació de recursos naturals?

No, perquè empresaris corruptes com Florentino Pérez, amb les seves empreses, continuen permanentment allà. Chiapas és just al centre d'Amèrica. És el pas de droga

totalment necessari, tot hi passa, i per això és molt vulnerable. La droga arriba de Costa Rica i de Colòmbia. La gent té la imatge de Costa Rica com si fos la Suïssa centreamericana, però només és una façana.

I també hi ha el tema de l'extractivisme. Hondures té molts minerals: coltan, or, antimoni, coure, fustes precioses, etc. S'estan malmetent molts rius. Les empreses de Florentino Pérez s'ho estan carregant tot. Com també la família Atala, directament relacionada amb la mort de Berta Cáceres i de catorze activistes ambientals més. Mentre continuïn explotant el país aquestes empreses, també Amancio Ortega amb les *maquilas*, doncs anirem així...

Els periodistes espanyols és com si no ho sabessin...

Sí que ho saben, però hi ha por. A l'estat espanyol hi ha molta censura, encara que poca cosa en comparació amb el que vivim allà: a Hondures m'esperen unes quatre demandes i tres ordres de captura per difamació. Aquí estan acostumats a treballar des de l'escriptori, s'escandalitzen perquè en una manifestació cremen rodes pel tema de l'independència, però això no és res comparat amb el que passa allà, on la repressió és terrible: la policia dispara a sang freda, llança bombes lacrimògenes sobre les manifestacions d'estudiants, etc. I una altra vegada ens trobem amb el tema de l'educació: la població n'està tipa, però no reacciona perquè més del 60% viu en situació d'extrema pobresa. Hi ha molt de conformisme, com a Espanya i a tot el món: la gent continua votant els mateixos perquè tenen encara més por dels que no coneixen. També s'ha de tenir en compte el tema del ressorgiment de l'extrema dreta a Llatinoamèrica que, ara mateix, és més perillosa perquè va de bracet amb les esglésies evangèliques.

En aquesta situació, t'és possible tornar al país i treballar com a periodista d'investigació?

Jo dic que sabem on hem nascut, però no on ens morirem. Mentre tingui veu i pugui escriure i fer alguna cosa de profit, ho continuaré fent per qualsevol poble del món, no només pel lloc on vaig néixer. Ataco la corrupció on sigui i sempre defensaré les persones menys afavorides des de qualsevol trinxera. Una vegada em va dir un polític amb molts diners que era amic meu, un corrupte, però amic meu: "Robles, mai arribaràs a fer calés, parles molt, critiques molt i no penses en tu mateix, penses en els altres." Bé, doncs millor així.

Vam parlar de més temes amb en Milthon i ens van semblar tan interessants que continuarem aquesta entrevista en el número vinent. ●